

SOCIETATEA UMANĂ ȘI DIVERSITATEA BIOLOGICĂ

Prof. Toader Maria
Liceul Teoretic Nicolae Iorga
Oraș Nehoiu, jud. Buzău

„Conservarea naturii va deveni eficientă și reală numai atunci când va face parte integrantă din filozofia și comportamentul tuturor”

Din Proclamația Conferinței Națiunilor Unite
pentru Mediul Înconjurător, Stockholm, 5-16 iunie 1972

Conceptul de biodiversitate sau diversitate biologică a fost definit pentru prima dată în contextul adoptării unui nou instrument internațional de mediu, în cadrul Summit-ului Pământului UNCED din 1992 de la Rio de Janeiro. Acesta semnifică diversitatea vieții de pe pământ și implică patru nivele de abordare: diversitatea ecosistemelor, diversitatea speciilor, diversitatea genetică și diversitatea etnoculturală.

În prezent, suntem martorii unei pierderi constante a biodiversității cu consecințe profunde pentru lumea naturală și pentru bunăstarea oamenilor.

Valoarea economică a biodiversității devine evidentă prin utilizarea directă a componentelor sale: resursele naturale neregenerabile – combustibili fosili, minerale etc. și resursele naturale regenerabile – speciile de plante și animale utilizate ca hrană, pentru producerea de energie sau pentru extragerea unor substanțe, cum ar fi cele utilizate în industria farmaceutică sau cosmetică. În prezent nu se poate spune că se cunosc toate valențele vreunei specii și modul în care ele pot fi utilizate sau accesate în viitor, astfel că pierderea oricăreia dintre ele limitează oportunitățile de dezvoltare a umanității și de utilizare eficientă a resurselor naturale.

Biodiversitatea are un rol important în viața fiecărei societăți, reflectându-se în cultura și spiritualitatea acestora (folclor, artă, arhitectură, literatură, tradiții și practici de utilizare a terenurilor și a resurselor etc.).

Valoarea estetică a biodiversității este o necesitate umană fundamentală, peisajele naturale și culturale fiind baza dezvoltării turismului.

Din punct de vedere etic, fiecare componentă a biodiversității are o valoare intrinsecă inestimabilă, iar societatea umană are obligația de a asigura conservarea și utilizarea durabilă a acestora.

Amenințări directe asupra biodiversității în România:

- Conversia terenurilor
- Speciile invazive
- Exploatarea neadecvată a resurselor neregenerabile
- Supraexploatarea resurselor naturale
- Extinderea și dezvoltarea așezărilor umane
- Dezvoltarea infrastructurii
- Schimbările climatice
- Poluarea
- Lucrările hidrotehnice

Acțiunea omului asupra biosferei are atât efect distructiv (prin reducerea numerică a populațiilor și speciilor) cât și constructiv (creșterea biomasei, formare de biocenoză noi, etc).

Deteriorări ale mediului au existat în tot trecutul geologic, provocate de cauze naturale dar și de dezvoltarea societății omenești, a tehnicii și științei.

Necesitatea protejării și conservării biodiversității poate fi argumentată și prin sublinierea rolului bine stabilit a speciilor în cadrul ecosistemelor, dispariția sau înmulțirea exagerată a unei specii antrenând modificări ale efectivelor altor specii. Ocrotirea, chiar și a unei singure specii, nu poate fi ruptă de ocrotirea mediului său, de conservarea biocenozei din care face parte. Teritoriile în care se păstrează sub protecția legii ecosisteme naturale, cu întreaga lor floră și faună spontană, sunt rezervațiile naturale sau parcurile naționale.

Ocrotirea naturii nu înseamnă întoarcerea la natura preistorică, ci crearea unor noi echilibre ale mediului înconjurător în care omul să-și desfășoare mai departe progresele civilizației, folosind rațional resursele naturale pentru crearea condițiilor de confort.

Bogăția fondului natural și a habitatelor reprezintă un element de mare valoare pentru calitatea vieții noastre. Și mai important este că aceste zone joacă un rol critic în reglarea sistemelor naturale (circuitul apei, a climei) și unele resurse naturale de care societatea noastră depinde. Valoarea economică a acestor „servicii de ecosistem” este covârșitor mai mare comparativ cu costul necesar protejării și conservării lor. Noi, însă avem tendința de a considera aceste servicii ca fiind gratis și neepuizabile. În mod normal conștientizăm și apreciem valoarea lor în momentul unor accidente suferite de aceste sisteme rezultând dezastre naturale, inundații etc.

Pierderea biodiversității nu înseamnă doar dispariția unor peisaje, animale, păsări sau plante. Biodiversitatea este esențială pentru prosperitatea economică, securitatea, sănătatea și alte aspecte ale vieții noastre. De exemplu, biodiversitatea globală stă la baza a peste 25% dintre medicamentele pe care le folosim.

În fiecare an, în 22 mai, se celebrează Ziua Internațională a Diversității Biologice, marcând astfel semnarea la Rio de Janeiro (în anul 1992) a Convenției privind diversitatea biologică, elaborată sub egida “Programului Națiunilor Unite pentru Mediu” și ratificată de Parlamentul României prin Legea 58/1994.

În sprijinul prevederilor Convenției privind Diversitatea Biologică, Comisia Europeană s-a angajat încă din 2001 la stoparea declinului biodiversității în Uniunea Europeană, precum și la reconstrucția din punct de vedere ecologic a unor habitate și sisteme naturale. Unul din principalele mecanisme prin care CE contribuie la stoparea biodiversității este reprezentat de rețeaua ecologică Natura 2000, rețea care constituie pilonul central al politicii UE în domeniul naturii și biodiversității. Scopul său este acela de a conserva pe termen lung habitatele și speciile de interes comunitar amenințate la nivelul UE. La aceasta dată, **în România, rețeaua Natura 2000 însumează 22,68% din suprafața țării.**

Cei mai numeroși cercetători din domeniul ecologiei susțin că natura, deși creație a lui Dumnezeu ca și omul însuși, s-ar fi simțit mai bine fără specia lider căreia i-a dat naștere. Creație unică în perimetrul planetei, biosfera, cu ecosistemele, biosul și biotopurile sale, a fost surprinzător de complexă și diversă. Apărută din natură, specia Homo Sapiens și-a devorat încet și sigur mama care i-a dat naștere cu o voracitate rar întâlnită la alte specii ale pământului.

Bibliografie:

Stelică Ene, Gabriela Brebenel, Elena Emilia Iancu, Biologie: manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007

Revistă de informații pentru elevi Bioplanet, nr. 16, Edit.Didactica Publishing House, București, 2010

Mihai Berca, Planificarea de mediu și gestiunea resurselor naturale, Edit. Ceres, București, 2006